

Het waterkanaal

Hans Manders

Het waterkanaal

Columns en ander kort werk (2011-2018)

Voor Hannie

© 2018 Hans Manders

2011

Aanraking

Als ik in Den Bosch uit de trein stap, heb ik geen idee hoe de aansluiting zal zijn met de bus die me naar mijn woonplaats brengt. Maar het maakt me ook niks uit. Er is vanmiddag een weldadige rust over mij neergedaald. Als ik nog drie kwartier moet wachten, ga ik gewoon een hamburger eten. Of een broodje gezond. Ook goed. Maar als ik uit de stationshal loop, blijkt bus 158 er al te staan. Ietwat verstopt achter de 159, maar daar zie ik geen slecht voorteken in. Eerder een bevestiging dat het lot besloten heeft vandaag in mijn ritme met me mee te wandelen.

Als ik bij de bus aankom, staat de deur open. Een bestuurder is echter nergens te bekennen. Ik stap naar binnen en overweeg even door te lopen naar de achterbank. De chauffeur komt er zo dadelijk echt niet achter dat ik mijn strippenkaart niet gestempeld heb, zegt een stemmetje bij mijn linkeroor. Maar een krachtiger stem, bij mijn rechteroor, dwingt me op de voorste, ietwat verhoogde stoel plaats te nemen en daar geduldig te wachten tot de chauffeur zijn koffie op heeft. Dat is mijn ik die geen gezeik wil over een illegaal busritje. En ook niet over iets anders trouwens.

Daar is de chauffeur. Hij is niet van het verzuurde type. Met een vriendelijke hoofdknik begroet hij degenen die hij mag gaan vervoeren, alsof hij dat als een voorrecht ziet. Ik laat hem mijn strippenkaart afstempelen en neem weer plaats op mijn zetel. Als de deur al dicht is en de motor gestart, komt er een meisje aanrennen van een jaar of twintig met een Aziatisch uiterlijk. Vanzelfsprekend laat deze chauffeur haar nog instappen. Al even vanzelfsprekend heeft ze een ov-chipkaart.

Dan begint de bus te rijden. Ik haal het boek uit mijn tas, dat ik vanmiddag in Utrecht gekocht heb. Meisjes, van Martin Bril. Ik lees de achterkant en bekijk de foto van de auteur. Alweer bijna twee jaar

dood, zegt een stem in beide oren. Even moet ik slikken. Dan begin ik aan het eerste verhaal.

Halverwege het tweede verhaal voel ik een aanraking. Ik kijk opzij en zie dan pas dat het Aziatische meisje op het plateau'tje aan de zijkant van mijn stoel is gaan zitten. De achterkant van haar rechterarm raakt mijn linkerarm. Ze heeft het zelf niet in de gaten. Haar bloedstroom en de mijne zijn met elkaar verbonden. Dat besef maakt verder lezen onmogelijk.

Dan gaat naast haar een mobieltje af. Wat een akelige doordringende beltoon. Het meisje schrikt ervan en gaat verzitten. Weg is onze verbondenheid. De gebelde heeft ook een Aziatisch uiterlijk. Ze is alleen een jaar of dertig ouder. Op zeer luide toon begint ze in een onbekende taal te praten. Het klinkt boos. Ze heeft er maling aan dat wij er getuige van zijn.

Als ze is uitgetetterd, gaat ook het mobieltje van het meisje af. Zachtjes, bijna ingetogen, begint ze een gesprek. Ik wil niet meeluisteren, maar hoor haar zeggen dat ze net ontdekt heeft dat ze in de verkeerde bus gestapt is. Hoe vriendelijk ze ook is, het lot heeft haar vandaag dus niet op sleeptouw genomen.

Ze loopt naar de chauffeur en vraagt hoe ze in St.Michielsgestel moet komen. Hij zegt dat ze de 159 had moeten hebben. Bij de volgende halte moet ze uitstappen en dan aan de overkant op de bus wachten die terug naar het station gaat.

Een halve minuut later springt ze de bus uit. Ze is op niemand boos, ook niet op zichzelf. Ze huppelt bijna mijn leven uit. Ik mijmer nog wat door over de aanraking. Fijne bezigheid, mijmeren. Moet ik vaker doen.

Helaas wordt het snel verstoord door de chauffeur die nogal wild op de rem trapt. Als even later de beltoon van de Aziatische opnieuw klinkt, lukt het helemaal niet meer.

Enfin, je mag als mens ook niet verwachten dat het lot je de hele dag gunstig gezind blijft.

Tijd

Ik heb de tijd vandaag aan mijn zijde, althans een deel van de dag. Pas vanaf 12.00 uur moet ik opdraven aan de Weteringschans in Amsterdam en mijn maatschappelijke rol spelen. Ik zal dat met verve trachten te doen, maar nu dus nog even niet.

De zon schijnt prettig de coupé binnen. Ik heb geen buurman en geen overburen. De trein is een beetje van mij. In alle rust kan ik in de Metro de voorbeschouwing van Arsenal-Barcelona lezen. Al houd ik niet van avonden waarvan de invulling van tevoren vaststaat, ik verheug me toch op een nieuwe show van de lichtvoetige dwergen Messi, Xavi en Iniesta.

Maar ho eens even, het is nu nog ochtend. En zijn neiging te verstrijken dient onderdrukt te worden. Ik pak een gedichtenbundel uit mijn tas en zet me aan het lezen. Na twee schier onbegrijpelijke verzen tem ik de opkomende ergernis door de bundel te verwisselen voor een verzameling columns van de maestro. (Hij van wiens zijde de tijd zo bruut geweken is.) De toon van zijn miniatuurtjes over vrouwen past perfect bij het gevoel dat deze vrije ochtend me geeft.

In Utrecht komt een kleine stoet vrouwen van ruim boven middelbare leeftijd de coupé binnen. Hun luidruchtigheid verraadt dat het een vriendinnenclub is op weg naar een museum of een dagje shoppen op leeftijd. Twee van hen komen tegenover mij zitten. Eentje schuin tegenover mij, de ander naast haar aan de andere kant van het gangpad. Hun haren zijn netjes gekapt, hun lippen keurig gestift. Recht tegenover mij blijkt een meisje van een jaar of twintig te zitten met een I-pod. Hoe ze daar terechtgekomen is, is me ontgaan. Maar duidelijk is dat zij zich door de gevorderde dames niet uit haar concentratie zal laten halen.

Dat neem ik me ook voor, maar zie meteen ook het hopeloze van dat voornemen in. Brils prachtige zinnen zullen niet bestand zijn tegen de taal die de dames met elkaar gaan uitwisselen.

Gelukkig zijn het beschaafde dames. Hun conversatietoon maakt het mogelijk de lijn van Brils anekdotes enigszins vast te houden. Het zijn slechts flarden van hun gesprek die tot mij doordringen. Over het voorjaar dat eraan komt. Dat ze zo'n zin hebben in een lange warme zomer. Dat het dit jaar zo vroeg winter was, dat ze de blaadjes in hun tuin niet tijdig hadden kunnen opruimen. Dat ze dat dit afgelopen weekend alsnog gedaan hebben en het herfstafval, hoe burgerlijk ongehoorzaam, deels in de grijze kliko hebben gedaan.

Die deels met herfstbladeren gevulde kliko doemt even voor mijn geestesoog op. Maar al gauw neemt het verhaal van Bril weer de overhand. Alsof de dames nog wat rustiger zijn gaan praten, kom ik zonder storing een halve bladzijde verder.

Dan echter dringt de volgende zin mijn oren binnen: “Daar hebben hun ouders immers geen tijd meer voor.” Van de andere kant van het gangpad na een diepe zucht gevolgd door: “Och, ieder mens moet in zijn eigen tijd leven.”

Meteen daarna klap ik het boek dicht. Zo'n mooie zin, zo eenvoudig en toch zo diepzinnig, daar kan zelfs Martin Bril niet tegenop. Het is een zin die erom vraagt overdacht te worden. Tenminste tot de trein in Amsterdam gearriveerd is.

De dames stappen al bij station Amstel uit. Ze hebben er zin in, zo blijkt uit de haast waarmee ze het treinstel verlaten. Als dat gebeurd is, constateer ik dat in hun slipstream ook het I-podmeisje verdwenen is. Natuurlijk, denk ik. Zij leeft immers ook in haar eigen tijd.

Als ik een aantal minuten later het centraal station uit loop, valt me opnieuw op hoe vriendelijk de zon schijnt. Op mijn mobieltje zie ik dat het net tien uur geweest is. Ik heb nog twee uur eigen tijd te besteden.

Goh, wat heb ik zin in het voorjaar!

Verdwenen rugzak

Boos is niet het goede woord. Verontwaardigd komt al dichter in de buurt. Maar eigenlijk zijn we vooral een beetje verdrietig. Zoiets hadden we immers in ons gemoedelijke dorp niet verwacht.

Ik snap dat het een wat vreemd gezicht was: een vlag met een schooltas in de eerste dagen van april. Dat is toch geen tijdstip waarop kinderen een schooldiploma halen, zullen meerdere passanten in de Beukendreef gedacht hebben. Maar onze oudste dochter heeft op de laatste dag van maart wel degelijk een diploma in ontvangst genomen: ze is na ruim drieënhalf jaar vervroegd afgestudeerd als mbo-verpleegkundige. Daar waren (en zijn) we als ouders behoorlijk trots op. En dat wilden we onder andere door die vlag laten zien. Hoewel ze de laatste jaren haar Eastpak rugzak niet meer gebruikte, hebben we die aan de vlaggenstok gehangen. Als een symbool voor de noeste arbeid die ze verricht heeft. Geen haar op ons hoofd dat er aan dacht dat die tas daar niet veilig hing. We woonden toch immers in een dorp!

Helaas, we hebben dat mooie dorp overschat. Toen ik op maandagmorgen 4 april de krant uit de bus wilde trekken, zag ik vlag en vlaggenstok in de voortuin liggen. De blauwe Eastpak was nergens te vinden.

Een kwartier later las ik in de krant een artikel met als kop 'Nederland is in de ban van fris optimisme'. Dit ging over de uitkomst van een onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau. Wat blijkt: steeds meer Nederlanders zien het helemaal de goede kant opgaan met ons land. Dit optimisme zou andere ochtenden zeker aanstekelijk op mij werken. Maar juist op deze ochtend werd ik er wat cynisch van.

Wie de nieuwe eigenaar van mijn dochters Eastpak ook is, ik hoop dat hij of zij dit stuk onder ogen en het schaamrood op de kaken krijgt.

Buren

Meneer en mevrouw Klein zijn gesmolten. Het heeft een aantal jaren geduurd, maar nu is het dan toch zover. Als ze een van ons zien, steken ze inmiddels vriendelijk hun hand op. En dat wil heel wat zeggen voor Walen, want erg toeschietelijk zijn die niet, hebben we de afgelopen jaren mogen ontdekken.

De heer en mevrouw Klein zijn onze burens in Moulin du Ruy. Ze zouden dus eigenlijk Petit moeten heten, maar waarschijnlijk zit er Vlaams of Nederlands bloed in de voorouders van meneer. Ik heb het hem nooit gevraagd en zal het hem waarschijnlijk ook nooit vragen. Zo intiem zullen we met onze Waalse burens nooit worden. En dat is ook prima. Dat ze sinds kort reservesleutels van ons vakantiehuis en dat van onze vrienden beheren, is meer dan intiem genoeg.

In het begin zagen ze ons waarschijnlijk als een soort van concurrenten. Aan de andere kant van hun huis staat hun eigen tweede huis. Dat is een maatje groter dan hun eigen woonstede en wordt bijna het hele jaar door bewoond door steeds andere Belgische en Nederlandse families. We hebben lang gedacht dat de verhuur van dit huis de enige bron van inkomsten van de familie Klein was. We konden ons dus best voorstellen dat ze de bouw van twee vakantiehuizen op het belendende perceel argwanend in de gaten hielden. Wat waren deze twee Nederlandse families van plan? Kwamen ze met hun aan Nederlanders eigen arrogantie hen het brood uit de mond stoten? Zo iets vermoedden wij dat ze dachten. Dat wij zulks totaal niet van plan waren, konden zij immers niet weten.

Het eerste contact dat we met hen hadden, ging over een oude eikenboom die precies op de grens van beide percelen staat. De vrachtwagens die bij de aanbouw van onze huisjes naar boven reden, rukten een paar van de onderste takken eraf. Daar stuurden ze ons bij

wijze van welkom een aangetekende brief over. Wat ze daar precies mee voor hadden, weet ik niet. Onze kennis van het Frans schoot te kort om de diepere bedoeling van het schrijven te doorgronden. Maar gelukkig verrezen onze huisjes een flink stuk van de weg en dus ver genoeg bij onze burens vandaan. We hoefden ons van hen en van hun weinig uitnodigende houding niet zo veel aan te trekken.

Goed. De tijd doet altijd haar werk. Zo ook in het contact met onze burens. Een bijdrage daaraan leverde het feit dat er destijds bij de grondverdeling door de notaris een fout gemaakt is. Dat ontdekten we toen we een belastingaanslag kregen, die voor onze vrienden veel hoger uitviel dan bij ons. De juiste verdeling van de percelen heeft heel wat voeten in de aarde gehad. Voor de goede afwikkeling was een nieuwe notaris nodig. En wat bleek, mevrouw Klein werkt op zijn kantoor. Een jaar geleden kwam ze plotseling ons terrein oplopen met een vriendelijke glimlach en een brief van monsieur le notaire.

Een volgende bijdrage leverde het feit dat we bij een van onze weekends in het huisje vergaten een van de lichten uit te doen. Mevrouw Klein vroeg bij haar werkgever ons mailadres op en stuurde ons een bijzonder vriendelijk mailtje. Uit niets bleek dat de afgerukte eikentakken haar nog dwars zaten. Ze wilde er ons alleen maar op wijzen dat we bij ons laatste bezoek een lamp hadden laten branden. Ik stuurde een even vriendelijk mailtje terug met de vraag of ze bereid was voor dit soort gevallen voortaan sleutels van onze huizen te beheren. Het antwoord ademde een en al gediensigheid. Een paar weken later overhandigde ik haar dus de sleutels. Ik mocht bij die gelegenheid zelfs even plaatsnemen op hun terras.

Weer een week later kregen we via mail zelfs een uitnodiging voor een wijnproeverij in de feestzaal van Moulin du Ruy. Die hebben we zonder te reageren afgeslagen. Zoals gezegd, al te intiem zullen we met onze Waalse burens niet worden.

Wind

Mijn vrouw wordt wat grijs aan de slapen. Het is het eerste wat me opvalt na een kort slaapje, een powernapje, in een tuinstoel. We zitten op de veranda van ons huisje in de Belgische Ardennen. Ze leest een boek van Heleen van Royen. Het is zeer de vraag of een mens daar jonger van wordt, maar ach, wat geeft het. Ze doet het nog zonder bril en haar mooie donkere ogen schieten nog met ouderwetse snelheid over de regels.

Dat is het mooie van ogen. Ze hebben na verloop van jaren geen kleurspoelinkje nodig om hun originele kleur te behouden. Het blijven dezelfde mooie ogen. Mooier dan de mooiste gloeilampjes van Philips, zei dertig jaar geleden een nogal zonderlinge man die we leerden kennen in een Nijmeegs koor. Een vreemde vergelijking, dat vond ik toen ook al, maar zij is door de jaren heen wel bewaard gebleven in mijn geheugen. Daar liggen allerlei herinneringen opgeslagen aan onze lange relatie. Ik kan ze er naar believen uit opdiepen, al weet ik nooit welke komt bovendien.

Een prachtige ladekast is het, het geheugen. Dat is ook een vergelijking, een nogal clichématige, maar wat mij betreft volstaat die wel om het geheugen te typeren. Een ladekast met heel veel laatjes die allemaal barstensvol zitten. Ze hoeven eigenlijk nooit gesmeerd te worden, die laatjes. En het mooiste is, je weet nooit welke op welk moment open zal gaan of wat er op dat moment bovenop zal liggen. Enfin.

Het zag er vanmorgen helemaal niet naar uit dat we vandaag nog op onze veranda zouden zitten. Het was behoorlijk bewolkt toen we wakker werden. Mijn vrouw ontwaarde in het hele uitspaniel slechts één vierkante meter blauw. En zij is toch van de optimistische soort. Ze weet uit de meest ellendige weersomstandigheden nog iets positiefs te halen. Op haar beste dagen kan ze zelfs uit een volledige